

Språkbanken och Korp: Mot en språkteknologibaserad forskningsinfrastruktur

Lars Borin Språkbanken/svenska språket, Göteborgs universitet Giellatekno, UiT

19/2 2014

Språkbanken: lite historia

~1970: första svenska korpusen: Press-65

1972: professur i språkvetenskaplig databehandling

1975: Språkbanken ("Logoteket")

1984: datalingvistikprogrammet

2000: GSLT (forskarskola i språkteknologi)

2004: pilotprojektet Litteraturbanken

2007: CLT (Centre for Language Technology)

2008: språkteknologi styrkeområde vid GU

2009: strategiska GU-medel till styrkeområdet

språkteknologi

2011: svensk partner i META-NORD

2013: nationell samordnare för SWE-CLARIN

Språkbanken – vad, för vem, till vad?

vad är Språkbanken?

- ▶ en nationell resurs sedan 1975
- en FoU-enhet i språkteknologi (med nationella och internationella samarbeten, t.ex. EU-projekten META-NORD och CLARIN)
- fri tillgång till sökning i digitala, förädlade språkresurser (svenskt skriftspråk av alla genrer från alla tider):
 - textkorpusar (enspråkiga och parallella)
 - lexikonresurser (moderna och historiska)
- unik kompetens inom området svenska språkresurser

(traditionellt) för vem och till vad?

- språkforskare (nordister och lingvister)
- lexikografer
- språkteknologiforskare
- utbildning
- allmänheten

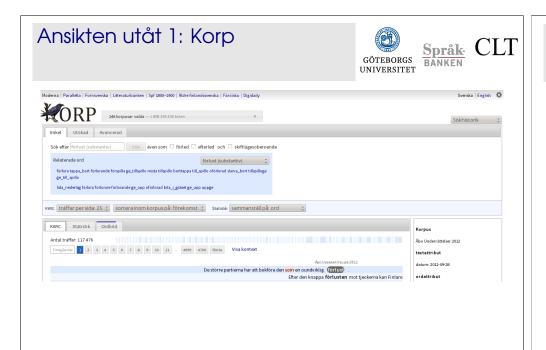
Språk CLT Språkbanken: http://spraakbanken.gu.se

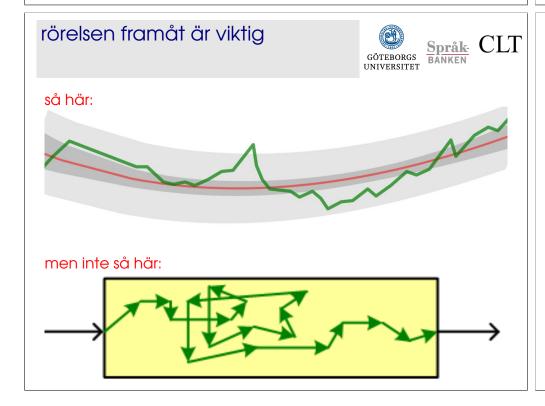
Korp-ideologin

- ► Korp är Språkbankens korpusinfrastruktur
- Korp har en teknisk sida och en användarsida
- ► De tekniska lösningarna ska vara bra för användarna i stort och på lång sikt,
- vilket innebär en balansgång
 - ▶ Att bygga solida tekniska lösningar som är generella tar ibland lång tid
 - ▶ medan en särlösning för ett individuellt fall kan åstadkommas relativt snabbt

tekniska lösningar

- ▶ Den viktigaste tekniska lösningen i Korp och dess syskon är
 - ▶ att korpussökmaskineriet är strikt separerat från de program som använder det, inklusive själva sökgränssnittet
- ▶ Vi talar om
 - ▶ Korps bakända och
 - dess framända
- ▶ Det betyder att man kan ha ett godtyckligt antal gränssnitt för olika grupper och olika behov och
- ▶ "användaren" är typiskt inte en människa, utan ett datorprogram

tekniska lösningar, 2

- Nästa viktiga tekniska lösning har att göra med "ingångarna" till bakändan
- ▶ Det gäller att hitta rätt frihetsgrad/abstraktionsnivå
- ▶ för då kan man blanda och ge på ett väldigt produktivt sätt
- Kanske man bäst tänker på bakändan som en samling funktioner som man kommer åt genom ett standardiserat gränssnitt.

abstraktionsnivå/frihetsgrad

tekniska lösningar, 3

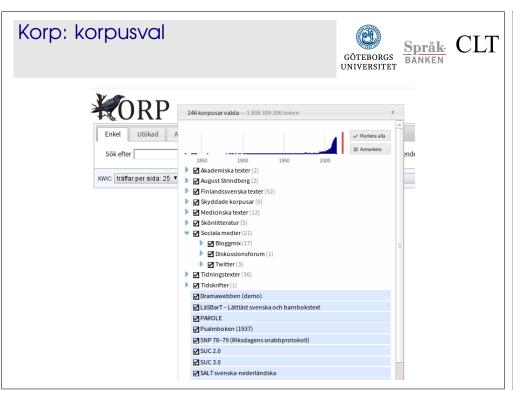

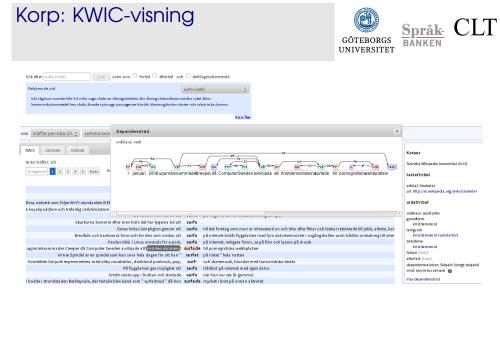

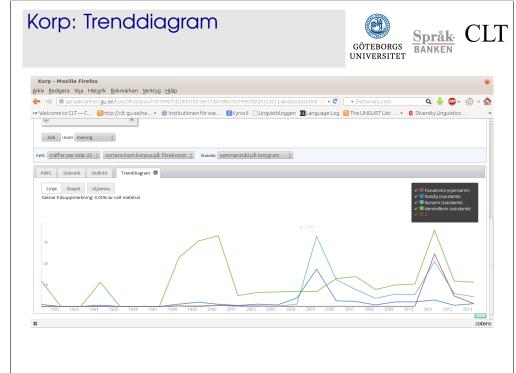

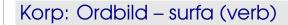
- ▶ När man börjat tänka så
- ▶ blir det naturligt att göra så många funktioner som möjligt tillgängliga på samma sätt
- ▶ inte bara söksystemet, utan även korpusimport- och -annoteringsfunktionerna
- ► Man tänker förhoppningsvis mer i termer av modularisering och återanvändning
- ▶ MEN detta arbetssätt kräver en mycket hög och solid teknisk kompetens

- ► Detta finns nu i Korp: KWIC-visning
 - ► tidsuppmärkning och funktioner för att använda den
 - ► annotationer: ordklass/msd, lemgram, dependenssyntax(, ordbetydelse)
 - statistikfunktioner (tabell, tårtdiagram, trenddiagram)
 - ordbild
 - ▶ bortåt två miljarder ord moderna texter, och nästan en miljard ord äldre textmaterial (i Korplabbet)
 - ► nedladdningsbara "meningsmängder" (slumpvis omkastade texter)
 - ▶ möjlighet att lösenordsskydda korpusar och funktioner för användaradministration
 - ► all miukvara (bakända och framända) fri och nedladdningsbar för egen installation

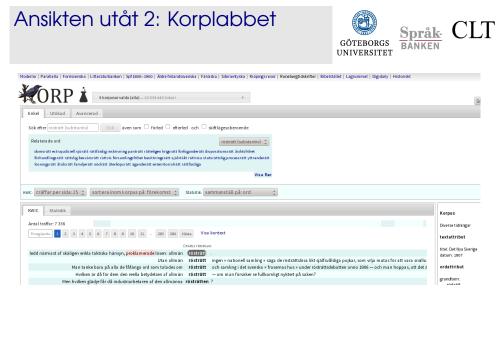

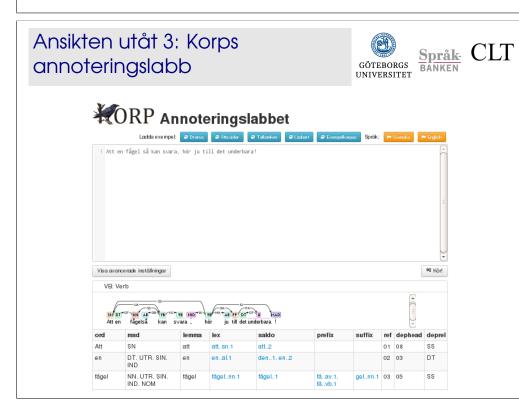

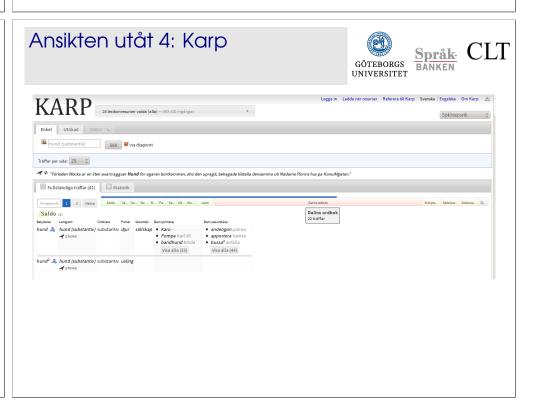

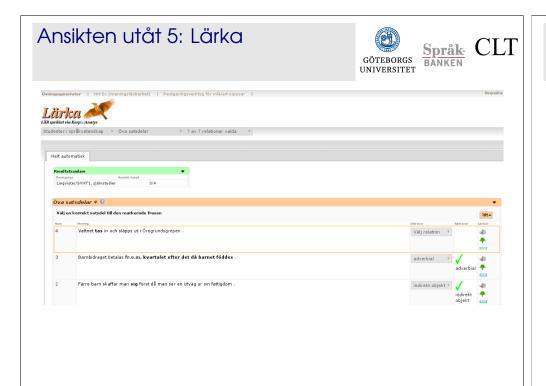
Subjekt surfa	Objekt	Adverbial				
. du	40 🗅	1. —	40598 🗅	1. på nät	250	0
. treåring	24 🗅	2. porr	55 🗅	2. på internet	97 0	ß
. anställda	30 🗅	3. nät	32 🗅	3. bland blogg	45 0	0
. svensk	33 🗅	4. våg	23 🗅	4. lite	117	c
i. kund	25 🗅	5. 3g	18 🗅	5. på sida	73 [ß
i. proc²	21 🗅	6. stund	29 🗅	6. på hemsida	65 0	c
. hälft	15 🗅	7. timme	37 🗅	7. utomlands	47 0	ß
. användare	15 🗅	8. nätbutiker	8 🗅	8. på våg	25 [c
. besökare	14 🗅	9. sida	33 🗅	9. på facebook-konto	16 0	ß
.0. folk	31 🗅	10. hemsida	23 🗅	10. i shop	20 [c
.1. procent	22 🗅	11. internet	20 🗅	11. på hemnet	20 0	c
.2. emanuelkarlste	en 12 🗅	12. datavolym	6 🗅	12. på Internet	26	c
3. mp3-bok	5 🗅	13. psl	6 🗅	13. i cyberspace	20 0	ß
4. man	26 🗅	14. skånelängor	6 B	14. på blogg	43 [0
5. våg	9 🗅	15. 9gag	6 ₾	15. stund	48 0	0

pågående projekt: SweFN++

SweFN++ Sök i SweFN++

Publikationer

Utvecklingsversion

FrameNet Workshop 2013

NoDaLiDa 2013 workshop

Flerordsworkshop 19/3 2013

Dokumentation

Historik

Felrapport

FM-SBLEX

Lars Borin, Dana Dannélls, Markus Forsberg, Karin Friberg Heppin, Richard Johansson, Dimitrios Kokkinakis Leif-Jöran Olsson, Maria Toporowska Gronostaj. Jonatan Uppström. Kaarlo Voionmaa

Följ utvecklingen via RSS.

Svenskt frasnät++ (SweFN++)

Detta projekt finansieras av VR/RFI 2011-2013 (dnr 2010-6013) samt med särskilda medel från Göteborgs universitet till styrkeområdet språkteknologi (2009-2015).

SweFN++-projektet handlar om att skapa en central infrastrukturkomponent för svensk språkteknologi. nämligen en stor fritt tillgänglig lexikonresurs med rik lingvistisk information. Man kan säga att den planerade resursen kommer slå en bro mellan det förflutna och framtiden:

Det förflutna, därför att vi vill återanvända en rad fria lexikonresurser som har tagits fram i olika projekt vid olika tidpunkter av olika forskargrupper, men som sen har fått mindre användning än de förtjänar främst på grund av idiosynkratiska format och brist på driftsmedel för att underhålla resurserna;

framtiden, därför att vi till de integrerade befintliga resurserna vill lägga den typ av avancerad och mycket användbar semantisk och syntaktisk information om orden som man finner i det engelska Berkeley FrameNet (BFN) och några få liknande resurser för andra språk, ett arbete som vi planerar att göra i samarbete med den

Eftersom dessa befintliga lexikonresurser representerar stora insatser i möda och pengar och eftersom de i många fall innehåller högvärdig språklig information, vill vi alltså rädda så mycket som möjligt av dem från

Finansierat av VR/RFI

SweFN++: SweFN

digital areallingvistik

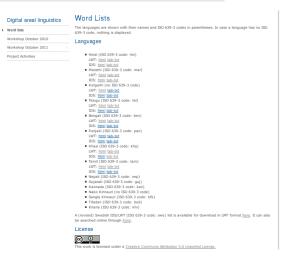

Cure mod

domän	Med			
kärnelement	Affliction Body_part Healer Medication Patient Treatment			
periferielement	Degree Duration Manner Motivation Place Purpose Time			
exempel	Salvan]Medication [läker]Lu [[skrubbsår]Arriccion och [brännsår]Arriccion Arriccion Arriccion Lakaren]Medicaton Lakaren]Medicaton			
lus	vb <u>bota¹</u> <u>hela¹</u> <u>läka²</u> nn <u>läkning¹ <u>botande¹</u> <u>helande¹</u> av <u>botlig¹</u></u>			
kommentar	Ny ram jämfört med BFN. Den ursprungliga tolkningen av ramen Cure i BFN ge här en snävare tolkning som implicerar att ett positivt resultat av någon form av medicinsk behandling föreligger.			
skapad av	MTG			
skapad	2012-04-02			
ändrad	2013-12-09			

Finansierat av VR. Ett samarbete mellan Språkbanken/Göteborg, lingvistik/Uppsala och lingvistik/MPI-EVA, Leipzig

kunskapsbaserad kulturomik

Culturomics

Culturomics: core NL technologies

Culturomics: language over

Culturomics: publications

Culturomics: question answering

Culturomics: text processing in historical texts

Culturomics: text processing in social media

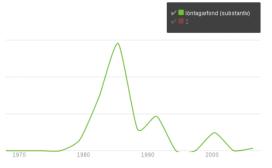
Culturomics: tracking semantic

Culturomics: visualization

Culturomics: meetings

The following figures show the kind of results that emerge directly from a linguistically annotated text material available through Språkbanken's general corpus infrastructure. Unlike the culturomics work referred to earlier, the diagrams show the distribution of the lexemes (lexicon words) tsunami and flodvåg in a newspaper material covering the years 2001-2011, including all inflectional forms and all compounds containing these words. This is $made\ possible\ by\ the\ lexical\ analysis\ tools\ based\ on\ handcrafted\ resources\ used\ for\ annotating\ Spr\mathasken's$

Finansierat inom VR:s ramprogram Det digitaliserade samhället – igår, idag, imorgon. Ett samarbete mellan Språkbanken/Göteborg, datavetenskap/Chalmers och datavetenskap/Lund

nya projekt: Koala

Infrastruktur

→ Koala

Korn Karp Lärka SBLEX FM-SBLEX

Koala – Korps lingvistiska annotationer

Projektet Koala -- Korps lingvistiska annotationer -- handlar om att utveckla en infrastruktur för text-baserad forskning med högkvalitativa annotationer.

Korpusinfrastrukturen Korp på Språkbanken (<u>http://spraakbanken.gu.se</u>) innehåller stora mängder text av olika typ och ålder, som används av forskare inom olika områden och av allmänheten. Texterna innehåller lingvistisk uppmärkning, annoteringar, som ordklasser och syntaktiska roller, vilka hjälper till att filtrera sökresultaten för användaren. De låter oss hitta "sjöng" och "sjungit" när vi söker efter "sjunga" och alla ställen där Caesar är objekt till verbet besegra utan att vi behöver titta på dem där han är subjektet, samt att vi inte behöver titta på meningar om lokaler när vi letar efter "lounge", utan kan fokusera på förekomsterna som handlar om djuret. Annoteringarnas kvalitet är avgörande för att få bra sökresultat, särskilt för forskare som annars kan behöva gå igenom tusentals irrelevanta meningar.

Målet för Koala-projektet är att förbättra annoteringarna, som har skapats automatiskt med välkända språkteknologiska metoder. Det görs genom att lägga till språklig kunskap i systemet via de många resurser som finns tillgängliga via Språkbanken, samt genom att kombinera de olika annoteringsverktygen för lexikal analys, ordklasstaggning, betydelsedisambiguering och syntaktisk analys till ett högkvalitativt system där annoteringar på ord- och meningsnivå informerar varandra och där systemet inte fattar beslut innan det har all tillgänglig information. De data och verktyg som blir resultatet kommer att göras fritt tillgängliga

Projektet finansieras 2014-2016 av Riksbankens jubileumsfond.

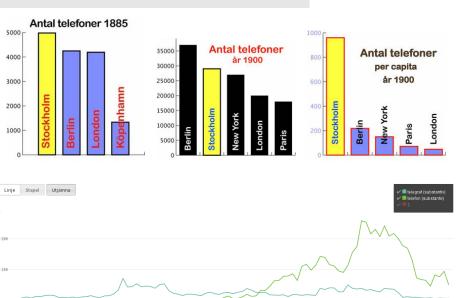
Finansierat av RJ/infrastruktur

kulturomik: telefoner i Sverige

nya projekt: MAÞiR

Hem > Forskning > MAÞiR

Forskning

Infrastruktu SweFN++ META-NORD KELLY Kulturomik CONPLISIT Digital areallingvistik ITG MOLTO PINCORE A System Architecture for ICALL Akademiska ordlistor Corpus-driven induction of linauistic knowledae

MAÞiR

Svenska språket under medeltiden, fornsvenska (ca 1225-1526), finns bevarat i manuskript, brev och tidigt tryck. Dessa dokument är värdefulla för många olika forskare, såsom lingvister intresserade av svenska språkets förändring under den tiden, juridikforskare som vill undersöka medeltida lagar, teologer som studerar tidiga översättningar av bibeltexter, eller medicin-historiker som är intresserade av medeltida folkläkekonst

I MAÞiR-projektet -- Metoder för automatisk Analys av Text i digitala Historiska Resurser -- skapar vi verktyg för automatisk lingvistisk analys av fornsvenska. Projektet är relaterat till Språkbankens satsning på historiska resurser, Diabase, och ligger inom forskningområdet datalingvistik, vetenskapen om datamaskinell språkbehandling och datorstödd språkforskning. Genom att lägga till grammatisk information i digitaliserade fornsvenska texter underlättar vi studier av detta kulturarv och möjliggör nya sätt att undersöka det

Att utveckla verktyg för fornsvenska är en utmanande forskningsuppgift, även med de främsta datalingvistiska metoderna. Detta beror på egenskaper i de fornsvenska texterna. För det första förändrades språket under den fornsvenska tiden vad gäller till exempel ordföljd och ordböjning. För det andra fanns ingen rättstavning dagens bemärkelse. Samma ord kunde stavas på flera olika sätt. Ordet "maþir", som betyder man eller människa, stavades till exempel även "mæþr", "mander" eller "meþer". Man kan till och med se olika stavningar för samma ord i ett enda stycke. För det tredje skiljer sig språket mycket åt mellan texterna. Det har gått 300 år mellan de äldsta och de yngsta texterna, och de kommer från olika geografiska områden och är av olika typ. För det fjärde kräver de flesta automatiska metoder antingen en mycket detaljerad datamaskinell beskrivning av ett språk, eller en större mängd text som redan har lingvistisk uppmärkning som datorn kan lära sig av. Inget av detta finns i dagsläget för fornsvenska. Kärnan i MAÞiR-projektet är att utforska sätt att hantera dessa utmaningar i det fornsvenska materialet

Finansierat av Marcus och Amalia Wallenbergs stiftelse

nya projekt: distributionella metoder

Forskning	
Infrastruktur	
SweFN++	
META-NORD	
KELLY	
Kulturomik	>
CONPLISIT	
Digital areallingvistik	
ITG	
MOLTO	
PINCORE	
A System Architecture for ICALL	
Akademiska ordlistor	
Corpus-driven induction of	

linguistic knowledge

Corpus-driven induction of linguistic knowledge

The project aims to find automatic, corpus-based methods for inducing linguistic constructions and semantic frames, and representing their meaning using distributional semantics. In addition, the project will study the interaction between the automatically induced meaning representations and symbolic, knowledge-based resources such as frame and construction inventories, and use the representations in natural language processing (NLP) tools. It will combine two recent developments in unsupervised NLP: distributional methods for building and processing geometric meaning representations from corpora, and unsupervised semantic

The results of the project will advance research in NLP and have practical benefits in applications: Corpusinduced semantic representations will be able to move beyond single words, and be formalized in terms of frame semantics and construction linguistics. Automatic syntactic and semantic analysis tools can be made more robust since they can use linguistic information beyond the word level. Linguistic resource building will benefit by the automatic methods for construction and frame discovery that the project will devise. NLP applications such as information extraction, opinion mining, grammar checking, and computer-assisted language learning can integrate the semantic frames and linguistic constructions discovered by the project, and use their distributional representations to understand their meaning.

The project is funded by the Swedish Research Council, grant 2013-4944, Distributional Methods to Represent the Meaning of Frames and Constructions, and lasts between 2014 and 2018.

Richard Johansson

Finansierat av VR

nya projekt: SWE-CLARIN

► CLARIN: FSFRI-förberedelsefas 2008-01 – 2011-06

- ▶ 9 svenska medlemmar (varav 2 partners)
- ► CLARIN ERIC startade 29/2 2012 med 9 medlemmar
- ▶ SWE-CLARIN-ansökan beviljad av VR 2013.
- ► Mål för SWE-CLARIN:
 - 1. bilda en svensk nod i CLARIN ERIC:
 - ► Göteborgs universitet (Språkbanken, SND)
 - ► KTH (TMH)
 - ► Linköpings universitet (NLP-lab)
 - Lunds universitet (Humanistlaboratoriet)
 - Stockholms universitet (datorlingvistik)
 - Uppsala universitet (datorlingvistik)
 - Språkrådet
 - ▶ DigiSam
 - 2. bygga en basinfrastruktur för CLARIN i Sverige

CLARIN-conceptet

- humaniora
- ▶ samhällsvetenskap
- (vissa sorters) medicin
- CLARINs betydelse v\u00e4xer i takt med digitaliseringen av kulturarvet och den elektroniska kommunikationens utbredning

digital spetsforskningspotential

Ökat intresse för gamla gruvor

:22, Nyheter P4 Norrbotten |
☐ Dela ▼

Ny och effektivare teknik har gjort att intresset för gamla nedlagda gruvor har ökat markant. Lavergruvan inom Älvsbyns kommun är ett sådant exempel. Hos Bergstaten som handlägger prospekterings- och gruvfrågor ser man en stor anhopning av undersökningstillstånd i anslutning till gamla fyndigheter.

Precis som vid gruvbrytning, kräver stora mängder 'informationsglest' digitalt text- och talmaterial effektiv teknik för sökning, korrelering och korsindexering i det språkliga innehållet – även mellan språk – för att forskningen ska få ut användbara primärdata ur det.

framtidsplaner

Men bara som man kan fråga får man svar, så planerna för Språkbanken handlar om att kunna erbjuda nya sorters svar:

- ▶ korpusjämförelser
- namntaggning
- ▶ textmetadata
- syntaktisk sökning
- ► sökvisualisering (t.ex. trender, kartor)
- ► smartare träffgruppering, t.ex. visningssortering efter 'semantisk' kontext

- ► bättre syntaxanalys
- ► annotering av historiska material
- ► talspråk och ljud
- ▶ även annan forskning än språkvetenskap
- ► korpvarieteter (användningar och användare), men även andra gränssnitt (med gemensamma nättjänster i bakändan)

Vi också gärna veta vilka frågor forskare och andra vill kunna ställa till materialet.

tack!

